

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610- **15951109**
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

18 Haziran 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/34966 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

7/34966
ŞK 28

SORULAR

Avrupa kıtası genelinde bilim insanları ve gazetecilerin yaptığı Green to Grey başlıklı araştırmaya göre, Türkiye 2018—2023 yılları arasında 1.860 km² doğal ve tarımsal alanını kaybederek Avrupa'da en çok yeşil alan kaybeden ülke olmuştur. Bu alan, İstanbul'un yüzölçümünün yaklaşık dörtte birine denk gelmektedir.

Araştırma, Avrupa genelinde yapılan uydu görüntüsü analizleriyle doğa, tarım ve orman alanlarının nasıl hızla yapılaşmaya açıldığını ortaya koymaktadır. Türkiye, birçok ülkenin önüne geçerek ilk sırada yer almıştır. Çalışma; uydu verileri (Sentinel-2), makine öğrenimi tabanlı sınıflandırma ve saha doğrulama yöntemleriyle doğa ve tarım alanlarının yapılaşmaya dönüşümünü nesnel biçimde izlemiştir. Bulgular, Türkiye'de özellikle kıyı bölgelerinde, ormanlık alanlarda, sulak alanlarda ve tarımsal havzalarda inşaat baskısının hızla arttığını ortaya koymaktadır.

Bu kayıplar yalnızca çevresel bir sorun değil; ekonomik, toplumsal ve ekolojik bir krizdir. Tarım alanlarının azalması gıda güvencesini, sulak alanların yok olması su kaynaklarını, orman kayıpları ise iklim direncini ve biyolojik çeşitliliği doğrudan tehdit etmektedir. Toprak geçirimsizleşmesi, kuraklık ve sel döngülerini şiddetlendirmekte; tarımsal üretimi, kırsal istihdamı ve halk sağlığını olumsuz etkilemektedir.

Türkiye, taraf olduğu Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kapsamında 2030 yılına kadar kara ve deniz alanlarının en az %30'unu koruma altına alma taahhüdünde bulunmuştur. Ancak mevcut eğilim, bu hedefle açık bir çelişki içindedir. Korunan alan oranı hâlâ dünya ortalamasının gerisindedir ve bazı bölgelerde koruma statülerinin düşürülmesi doğa kaybını hızlandırmaktadır.

Öte yandan, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği'nin son yıllarda yapılan değişikliklerle esnetilmesi, "ÇED gerekli değildir" kararlarının olağanlaşması ve denetim süreçlerinin zayıflaması, çevre koruma mekanizmalarını işlevsiz hâle getirmiştir. ÇED süreçlerinin kamu yararı yerine yatırım hızına göre şekillendirilmesi, doğa kaybını derinleştirmektedir.

Buna ek olarak, kamuoyunda "Süper İzin Yasası" olarak bilinen, madencilik faaliyetlerinin önündeki izin ve denetim süreçlerini daha da zayıflatmakta; orman, zeytinlik ve mera alanlarını

ticari faaliyete açmaktadır. Bu düzenleme, Green to Grey araştırmasının işaret ettiği doğa kaybı eğilimini daha da hızlandırma riski taşımaktadır.

Sonuç olarak, doğa tahribatının artışı, koruma politikalarının zayıflığı ve mevzuat değişiklikleri, Türkiye'nin çevre güvenliğini, iklim uyumunu ve halk sağlığını doğrudan tehdit etmektedir. Bu nedenle aşağıdaki soruların kamuoyu adına yanıtlanması büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

- 1 . Green to Grey araştırmasında Türkiye'nin Avrupa'da en çok doğa ve tarım alanı kaybeden ülke olduğu tespit edilmiştir. Bakanlığınız bu verileri doğrulamakta mıdır? Doğruluyorsa, bu kaybın sorumluluğunu hangi planlama ve izin süreçlerinde görmektedir?
2. Türkiye'nin Green to Grey verilerinde birinci sırada yer almasının ardından, Bakanlığınız iç denetim ya da politika gözden geçirme süreci başlatmış mıdır?
3. Son beş yılda, Bakanlığınız veya bağlı kurumlar tarafından "ÇED gerekli değildir" kararı verilen proje sayısı kaçtır? Bu projelerin kaçı orman, sulak alan, mera ya da tarım arazisi üzerinde gerçekleştirilmiştir?
4. Green to Grey araştırmasının ortaya koyduğu gerçekler karşısında ÇED Yönetmeliği'nin çevreyi koruma yönünü yeniden güçlendirmek için bir düzenleme planlanmakta mıdır?
5. Türkiye'nin 2030 yılına kadar kara ve deniz alanlarının en az yüzde 30'unu koruma altına alma taahhüdü bulunmasına rağmen, bugün bu oran kaçtır? 2030 yılında bu hedefe ulaşacağınızı düşünüyor musunuz? Bu hedefe ulaşmak için somut bir Ulusal Korunan Alan Stratejisi hazırlanmakta mıdır?
6. 2018—2023 arasında koruma statüsü kaldırılan, daraltılan veya imara açılan alan sayısı kaçtır? Bu kararlar hangi gerekçelere dayanmıştır ve hangi kurumlar tarafından onaylanmıştır?
7. Türkiye genelinde doğa ve tarım alanı kaybı en fazla hangi illerde yaşanmıştır? Bu illerde artan yapılaşma ve imar planı değişiklikleri hakkında Bakanlığınızın denetim veya durdurma yetkisi kullanılmış mıdır?
8. Bakanlığınızın 2025 yılı itibarıyla yürürlüğe koymayı planladığı herhangi bir Yeşil Alan Koruma Stratejisi, Ulusal Arazi Kullanım Planı veya Doğa Kaybı İzleme Sistemi var mıdır?

CEVAPLAR

Bilindiği üzere Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED); gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve

kontrolünde sürdürülecek çalışmaları içermektedir. Çevresel etki değerlendirmesi ve stratejik çevresel değerlendirme çalışmalarını yapmak ve bu konuda gerekli kararları almak, izlemek ve denetlemek ve ÇED Yönetmeliğinin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak Bakanlığımızın asli görevidir.

Bu bağlamda, ÇED Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler, Yönetmeliğin ilk yürürlüğe girdiği yıldan itibaren uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilebilmesi kapsamında ele alınmış ve ülkemizde, AB standartlarını, çevreyi koruyucu ilke ve kuralları dikkate alan bir Yönetmelik oluşturulması amaçlanmıştır.

Bakanlığımız ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü resmi internet sayfasında (<https://ced.csb.gov.tr/>) yer alan “DUYURULAR” başlığı altından “İl, Sektör, Karar Tipi vs.” seçilerek sektörlere ve illere göre 2014 yılı itibariyle verilen ÇED Gerekli Değildir Kararlarına ulaşılabilmektedir.

Korunan alanlarda plan yapma yetkisi Bakanlığımızda (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) olup koruma statüleri doğrultusunda ve yerleşim yerlerine ilişkin ilgili idarelerce hazırlanarak sunulan imar planları değerlendirilerek mevzuat doğrultusunda onaylanmaktadır.

İklim değişikliği ile mücadele kapsamında en büyük karbon yutak alanlarımızdan olan korunan alanlarımızı 2011 yılında % 6,22 iken 2025 yılı sonu itibari ile ülke yüzölçümünün %13,33'sine ulaşmıştır. İlgili mevzuat gereği doğal sit alanlarının sınırları ve kategorileri bilimsel çalışmalar ışığında tespit edilmekte ve Resmi Gazete’de ilan edilmektedir.